

TBMM

YEŞİLLER VE SOL GELECEK PARTİSİ

GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 1778

Tarih : 29.08.2023

3936

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat IŞIKHAN** tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Çiçek OTLU**İstanbul Milletvekili**

İstanbul Güngören ilçesi Tozkoparan Mahallesi'nde bulunan bir inşaat şantiyesinde çalışmaya başlayan 17 yaşındaki Y.Z.'in, işteki ilk gününde, vinçten düşen malzemenin kafasına gelmesi sonucu yaşamını yitirdiği 27-8-2023 tarihinde basına yansımıştır. İşçilerin, "Rüzgarlı alanda vinçleri kaldırmayalım" dediği ama sorumluların çalışabileceğini söylediği, kaza sonrası sorumluların çocuğun ismini dahi bilmedikleri iddia edilmektedir. Güngören Belediyesi'nin kentsel dönüşüm projesinde, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin ve denetimlerin yetersiz olduğu koşullarda, kayıt dışı çalışmak zorunda kalan çocuk işçinin yaşamını yitirmesi vicdanları yaralamıştır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre çocukların; eğitim, giyinme, barınma, sağlık gibi birçok temel hakları vardır. Çocuklar çalıştırıldıkları zaman bu haklarından mahrum kalmakta, ağır hak ihlalleri yaşamaktadır. Sözleşmeye taraf devletler; çocuğu, ekonomik sömürüye, eğitime, sağlığına, bedensel, zihinsel, ruhsal, gelişimi için zararlı olacak işlerde çalıştırılmasına karşı korumayı taahhüt etmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü'ne (ILO) göre çocuk işçiliği; çocukların, çocukluklarını yaşamaktan alıkoyan, potansiyellerini ve saygınlıklarını eksiltten, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine zarar verici işlerde istihdam edilmesi olarak ifade edilmektedir.

Anayasa'nın 50. maddesinde, "Kimse yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz; küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar." Hükmü bulunmaktadır. 4857 Sayılı İş Kanunu'nun 71. maddesi, 15 yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılmasını yasaklamakta, 14 yaşını doldurmuş ve zorunlu ilköğretim çağını tamamlamış olan çocukların; bedensel, zihinsel, sosyal ve ahlaki gelişmelerine ve eğitime devam edenlerin okullarına devamına engel olmayacak hafif işlerde çalıştırılabileceğini ifade etmektedir. 71. madde gereğince, 18 yaşını doldurmamış çocuk ve genç işçiler bakımından yasak olan işler ile çocukların çalıştırılabilecekleri hafif işler ve çalışma koşullarına ilişkin usul ve esasları kapsayan, Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve

Esasları Yönetmeliği'ne göre, çocukların çalıştırılabilecekleri işler arasında Y.Z.'in hayatını kaybetmesine neden olan inşaat işleri bulunmamaktadır.

Türkiye, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 138 sayılı Asgari Yaş Sözleşmesi'ni, 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi'ni onaylamıştır. Onaylayan ülkeler; çocuk işçiliğini etkin bir şekilde ortadan kaldırmayı, istihdama ve çalışmaya kabul için asgari yaştan fiziksel ve zihinsel yönden tam olarak gelişmelerine olanak tanıyacak bir düzeye yükseltilmesini sağlayan bir politikayı kabul etmektedir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, ILO Türkiye Ofisi ve Avrupa Birliği (AB) işbirliğinde yürütülecek olan özellikle tarım sektöründeki çocuk işçiliği ile mücadele programını açıklamış ancak etkin bir şekilde uygulamamıştır. Türkiye'de göçmen ve mülteci çocuk işçilerle birlikte yaklaşık altı milyon çocuk işçinin bulunduğunu belirtilmektedir. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi'nin raporuna göre 2013-2023 yılları arasında en az 888 çocuk işçi, iş kazalarında hayatını kaybetmiştir. Ucuz iş gücü olarak, sigortasız, kayıt dışı, düşük ücretle çocuk işçi çalıştıran kişi ve kurumlara adeta göz yumulması, cezaların caydırıcı olmaması, yasalara aykırı çocuk işçi çalıştırmayı önlemeye yönelik tedbirlerin alınmaması, denetimlerin etkin yapılmaması nedeniyle çocuk işçiliğinin önüne geçilmemektedir. Yasal düzenlemeler, taraf olunan uluslararası sözleşmeler, Anayasa'da tanımlanan çocukların korunmasına ve sosyal devlet olmanın gereklerine ilişkin yükümlülükler gereği, yoksulluk sonucu ortaya çıkan çocuk işçiliği sorununa acil etkin çözümler üretilmelidir.

Bu bağlamda;

1-17 yaşındaki çocuk işçi Y.Z.'in, yasalara aykırı bir şekilde Tozkoparan Mahallesi'nde bulunan bir inşaat şantiyesinde çalışmaya başlatılması, ihmaller sonucunda hayatını kaybetmesi Bakanlığınız tarafından etkin bir şekilde araştırılacak mıdır?

2- Uyarılara rağmen, iş Sağlığı ve güvenliği önlemlerini almayıp, Y.Z.'in hayatını kaybetmesine neden olan sorumluların ceza almaları için Bakanlığınız taraf olacak mıdır?

3-. Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Yönetmeliği'ne aykırı şekilde Y.Z.'in inşaat şantiyesinde çalışmasına kimler, neden izin vermiştir?

4- İş Kanunu, 14 yaşını doldurmuş çocukların; bedensel, zihinsel, sosyal ve gelişmelerine engel olmayacak hafif işlerde çalıştırılabileceğini ifade etmektedir. Y.Z. gibi kaç çocuk işçi,

inşaatlarda ve ağır iş kollarında çalışmaktadır. Bu iş kollarında çalışan çocuk işçilere dair Bakanlığınızın çalışması var mıdır?

5-Çocuk işçiliği ve buna bağlı olarak iş cinayetlerinin önüne geçilememesinin sebeplerinden biri de cezasızlık politikası olduğu iddia edilmektedir. Yaslara aykırı çocuk işçi çalıştıran, iş kazalarında çocuk işçilerin hayatına kaybetmesine neden olan sorumlulara verilen cezaların arttırılmasına ilişkin yasal düzenleme yapılması için girişimi olacak mıdır?

6-2018 yılı “Çocuk İşçiliği İle Mücadele Yılı” ilan edilmesine rağmen çocuk işçiliği neden azalmamıştır. Hükümetiniz, çocuk işçiliğini nedeni olan yoksulluğa karşı etkin önlemleri neden almamaktadır?

7-Hükümetiniz, çocuk işçiliği önleme konusunda, Anayasa, yasalar ve uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülüklerini neden yerine getirmemektedir?

8-Türkiye’de çocuk işçi çalıştıran iş yerleri hangi sıklıkta denetlenmektedir? Son 5 yılda yasalara aykırı şekilde çocuk işçi çalıştırdığı gerekçesi ile kaç işyeri ceza almıştır?

9-Bakanlığınız verilerine göre, mülteci çocuklar dahil kayıtlı kaç çocuk işçi çalışmaktadır? 2012-2023 yılları arasında kaç çocuk işçi iş kazasında hayatını kaybetmiştir? Çocuk işçi ölümleri nedeniyle Bakanlığınız aleyhine kaç dava açılmıştır?

10-Çocukların zihinsel, sosyal, fiziksel ve psikolojik gelişimini olumsuz etkileyen çocuk işçiliğini tamamen yasaklamayı düşünmüyor musunuz?